

BUITEN

15e JAARGANG N°. 29.

ZATERDAG 16 JULI 1921.

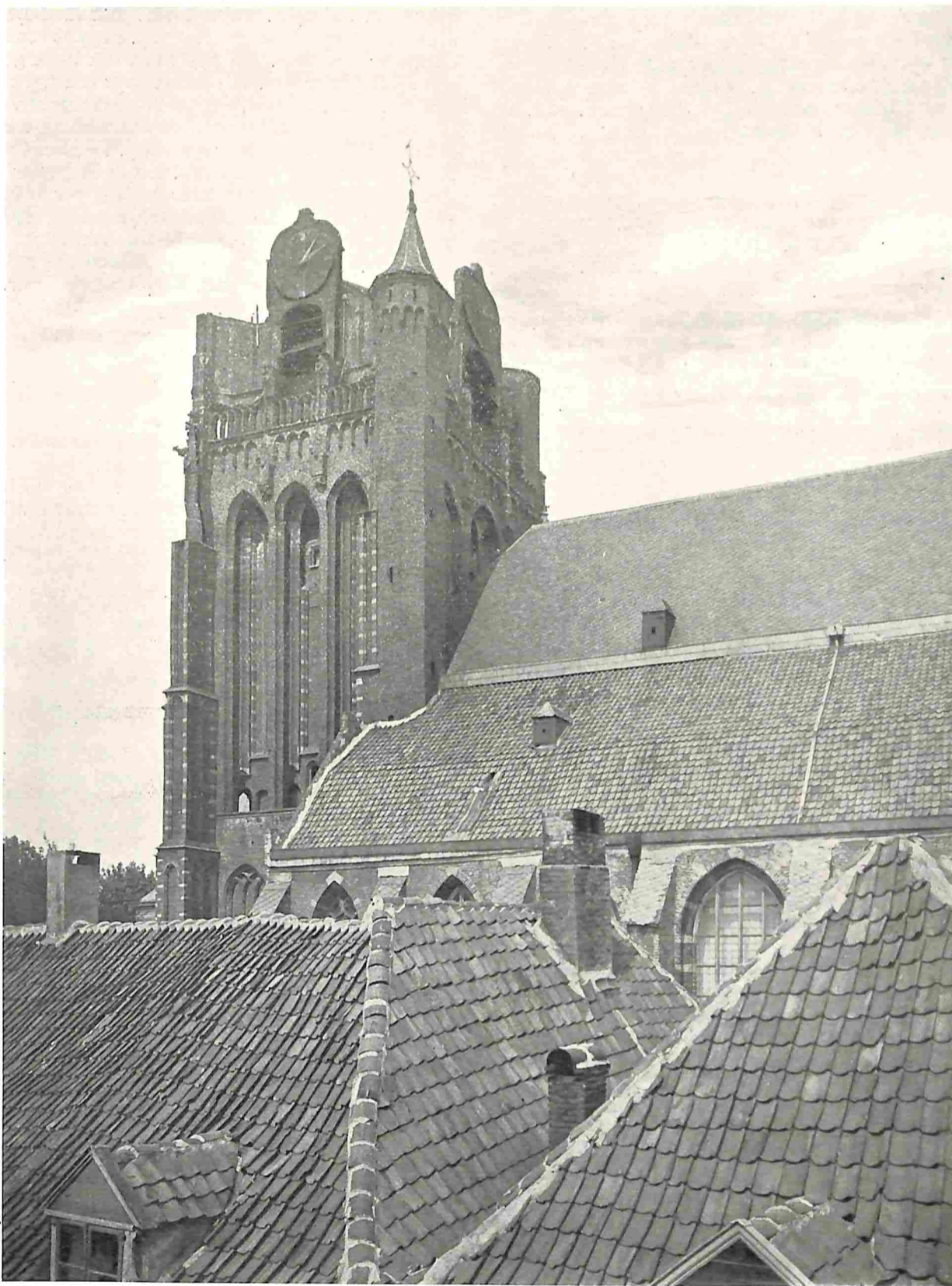

Foto C. Steenbergh.

DE KERKTOREN TE WIJK BIJ DUURSTEDÉ.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE KERKTOREN TE WIJK BIJ DUURSTEDEN, ILL.	BLZ. 337
LIEN (2), UIT HET FRANSCH VAN ANDRÉ LICHTENBERGER, VERTAALD DOOR E. A. C. BUNK.	338
DE DALEN IN HET HOOGGEBERGTE VAN DEN WESTELIJKEN HIMALAYA, DOOR N., GEÏLL.	BLZ. 340—345
SINT PIETER TE RUMPST, DOOR F. W. DRIJVER	BLZ. 341
KOLDERT, DOOR M. VAN KAMPEN	342
HET ZEVENGESTERNTJE, DOOR G.	345
DE OVERBLIJFSELEN VAN DE POORTEN VAN SLUIS, DOOR MR. A. LOOSJES, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 345—347
HOE DE DIEREN SPREKEN (34), DOOR WILLIAM J. LONG, VERTAALD DOOR S. CILIA STOFFEL	BLZ. 347
GEVEL AAN DE NIEUWSTRAAT TE DORDRECHT, ILL.	348
ONTVANGEN BOEKEN	348

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

LIEN.

(2) *Uit het Fransch van ANDRÉ LICHTENBERGER.*

DOOR middel van eenig gedraai, veel gebaren, overvloedige jus en wijn en andere kleine afleidingen, heeft Lien het onaangename, dat het gevolg is van het eten van roastbeef en snijboonen, weggetooverd. Maar zij is weer ten achter. Het is duidelijk te zien, dat men haar niet meetelt. Louise heeft het vleesch al weggenomen. Nu zegt Lien, heel innemend:

„O, wacht maar niet op mij.”

Zoo is haar waardigheid gered. Niet dat men haar niet ontziet: zij zelf wil haar ouders genoeg doen. Maar er is iets spottends in den blik van Louise, als ze de borden in elkaar zet. In een natuurlijken gedachtengang herinnert Lien zich, dat zij zooeven de krab, die zoo goed verstopt was, verraden heeft. Steelsgewijze kijkt ze naar haar en zegt hardop:

„Wat heeft Louise zwarte nagels!”

Er wordt haar op afdoende wijze 't zwijgen opgelegd. Laat Lien zich maar bemoeien met wat haar aangaat. Goed! goed! het doel is bereikt. Louise ziet vuurrood en werpt vernietigende blikken op Lien. Lien trekt er zich niets van aan en vraagt naat 't dessert.

„We hebben perziken.”

Daar houdt Lien veel van. Toch had ze liever sinaasappelen gehad. Zijn die er niet 's zomers? Lien is sceptisch. Als je maar weet, waar je ze kunt krijgen. En Honorine, de keukenmeid, weet dat niet!

Aan 't eind van den maaltijd wordt de lust tot spreken steeds heviger en van den anderen kant is de kracht tot beteugelen van Papa en Mama minder geworden. Van dat oogenblik af heeft Lien vrij spel en in een stortvloed barst haar critiek over de meest uiteenloopende onderwerpen los. Zij uit haar verlangens voor den maaltijd van den volgenden dag, geeft haar aanwijzingen voor 't doorbrengen van den middag, brengt haar vrees onder woorden, dat Papa te veel werkt, legt Mama uit, hoe ze haar rose jurk gemaakt wil hebben, spreekt haar ongerustheid uit, dat Bobby idioot is: hij is drie jaar en kent het alfabet niet eens. Met een verbazende verscheidenheid van woorden en intonaties, van ironie overslaande op medelijden, van verontwaardiging op toegeeflijkheid, van woede op verteederding, geeft Lien haar meeningen te kennen over het leven, de menschen, en alle mogelijke

dingen. Zij windt zichzelf op door haar woorden, fladdert van het eene onderwerp naar het andere, hijgt, stampvoet, schreeuwt, begint opnieuw, raakt in de war, verklaart zich nader en raakt weer op dreef. Haar armen en beenen verhoogen de spanning van haar alleenspraak, zij kan niet genoeg woorden vinden, zij maakt ze. Ze draaft, holt door..... Net een machinetje, dat opgewonden is, neen, vijf, zes, die alle tegelijk werken. 't Is haast onmogelijk, dat die stortvloed uit één mond komt; Lien's oordeel is alomvattend.

Mama heeft de krant van gisteren genomen, terwijl Papa zijn koffie drinkt. Maar van tijd tot tijd slaat ze de oogen op en schudt het hoofd, als ze eerst haar dochtertje en dan haar man aankijkt. Papa drinkt met kleine teugjes. En hij neemt Lien met belangstelling op. Papa is een hartstochtelijk natuuronderzoeker. Hij heeft een dik boek geschreven over een soort meikevers. Hij peinst over een werk over bepaalde steenen. Men kan zien, dat de redeneerkracht van z'n dochtertje hem een wetenschappelijke waarneming waard toeschijnt. Mama's blik vangt den zijnen op. Ze glimlachen. Mama een beetje vermoeid. Papa kalm. En in het vuur van haar wel-sprekendheid, midden in haar betoog over de laatste domheid van Bobby, ziet Lien dienglimlach, houdt ineens op en roept blij:

„Ben ik niet een echte blinde vink?”

En zonder het zeer zeker instemmende antwoord van de aanwezigen af te wachten, begint ze opnieuw. Nu steekt ze den gek met zichzelf. O! als zij zoo'n dochter had! Met trots beschrijft ze de straffen, die ze zich zou opleggen. O! Lien's dochter zal heel wat beter opgevoed worden dan zijzelf! Zij is naar het raam toegegaan, zegt wat tegen den tuinman, die voorbijloopt, gaat door met haar vermaning, maar, omdat niemand haar tegenspreekt, houdt ze op, keert zich om.....

Papa en Mama hebben de vlucht genomen. Lien is alleen. Ze is verbaasd, boos, verontwaardigd. Als ze eens schreeuwde? Als ze 't huis eens op stelten zette? Stormachtige bevliegingen komen in haar hoofd op. Maar daar balkt een ezel..... Ganichon misschien? Als een wervelwind vliegt ze de kamer uit, slaat de deur achter zich dicht, bonst tegen Louise op en holt den tuin in.

Mama zit op Papa's kamer en spreekt haar bezorgdheid uit over Lien's opvoeding. En papa schudt geruststellend en goedkeurend het hoofd, terwijl hij stil zit te kijken naar zijn microscoop en zijn steentjes.

II. DE ONTVANGDAG.

Vanmiddag heeft Mama jour. Een heeleboel mooie dames en heeren komen praten, veel koekjes eten en kopjes thee drinken. Gewoonlijk is Lien van deze plechtigheden uitgesloten. Heel even soms, in een hoekje van den tuin, ziet ze de rijtuigen der bezoekers voorbijrijden. Maar vandaag regent het. En verleden Dinsdag schijnen Mevrouw de Trys en Mevrouw Germain begrijpelijkerwijs haar verlangen uitgesproken te hebben kennis met haar te maken. Daarom zal Lien, op haar mooiest uitgedost, straks den salon binnengeleid worden als men opnieuw haar aanwezigheid verlangt.

Daarom brengt Bertha aan het toilet van haar pupil ongewone versieringen aan. Lien krijgt haar witzijden jurkje aan. Een kanten kraag wordt op haarschouders gelegd en van voren vastgemaakt met de mooie gouden broche van de oude peettante. Een ceintuur van wit, soepel leer om het middel. Haar zwarte kousjes zijn netjes glad getrokken en ze draagt haar mooie lakschoentjes, die ze nog maar tweemaal heeft aangehad.

Lien laat zich met een voorbeeldige gedweeheid behandelen. Hoe zij ook in opstand komt tegen de machtsoverschrijding van de buitenwereld over haar vrijen wil, zij is getroffen door haar eigen pracht, en met een bewondering, die niet vrij is van eerbied, beschouwt ze haar evenbeeld in de spiegelkast, terwijl Bertha overgaat tot de laatste bewerking, die het groote werk zal voltooiën. Gisteravond werden Lien's haren in een massa zijden papiertjes gedraaid, die men tot haar ontevredenheid er vanmorgen niet uitgehaald heeft. Bertha zal 't nu doen en langzaam-rhand wordt Lien's hoofd omgeven door een krans van blonde krullen, die met losse bevalligheid over haar hals hangen. Een vlinder van sneeuwachtige zijde verheft zich triomfantelijk boven op haar kruin.

In gewone tijden is Lien niet ontevreden over zichzelf. Maar vandaag zou het onmogelijk zijn niet toe te geven (ze probeert het trouwens maar niet) hoezeer ze in haar smaak valt. Ja, sommige kleinigheden konden beter verzorgd zijn.

Het is vervelend, dat Bertha haar maar blijft verbieden, die mooie spierwitte kippeveer in haar haar te steken, die Honoreine haar gisteren gaf en die precies lijkt op de aigrettes op dameshoeden; verder zou het medaillonnetje dat ze zelf voor vijf cent in den bazaar gekocht heeft, haar borst beter versieren dan die armzalige broche. Maar toch: ondanks die onvolmaaktheden, ziet Lien er goed uit, heel goed zelfs. Ze glimlacht tegen zichzelf, draait haar hals, slaat op haar rokjes, doet bevallig..... Heusch, 't gaat best.

„Wat ben ik mooi, hè Bertha?”

Bertha antwoordt met een geknor. De letterlijke beteekenis is niet zeer duidelijk, maar de stembuiging zegt genoeg. Die wil te kennen geven, dat Lien er zeker wel aardig uitziet, maar anderen niet minder en dat het overigens een kl. in meisje niet past, enz..... Lien weet het verdere verloop. Maar zij is niet van hetzelfde gevoelen. Werkelijk, er zijn niet veel jonge menschen zoo aardig als zij..... En waarom zou een meisje niet met zichzelf ingenomen mogen zijn? Men verwijt Lien altijd, dat zij begeert, wat zij niet heeft en als ze eens voldaan is, verwijt men het haar ook. Wat 'n logica! Maar vandaag is het niet de dag om zich aan bittere gedachten over te geven.

„Lien, kijk eens hoe lief Bobby is!”

Bobby is een schat. Men heeft hem in een wit matrozenpakje gestoken. Zijn lang broekje hindert hem en daarom trippelt hij ongemakkelijk met wijde beentjes. Net een pop. Hij is hoogst koddig. Lien is veel gewichtiger.

„Bobby is heel lief, maar ik ben gedistingeerder.”

Eenige keelgeluiden worden nutteloos ten beste gegeven. Er wordt tweemaal gescheld. Dat is het teeken. Lien en Bobby worden uitgenoodigd te verschijnen.

Vlug, vlug niet laten wachten. Nooit gehoorzaamde Lien zoo gauw. Zij vliegt met Bobby achter zich aan de gangen door.

Zus en broer maken hun entree in het heiligdom der elegante wereld.

Er zitten vier dames en twee oude heeren. Als de kinderen verschijnen, ontstaat er een druk, luidruchtig gekakel. Goedig als een automaat, treedt Bobby naar voren en zegt met z'n bromstemmetje: „Dag mijnheer, dag mevrouw”, terwijl hij iedere sekse haar benaming toekent en hij biedt den kring gedwee z'n handje en z'n glimmende wangen. Maar Lien blijft een oogenblik sprakeloos staan, verfrommelt een punt van haar jurkje met haar rechterhand en steekt haar linkerpink tusschen haar lippen, terwijl ze naar den grond blijft kijken.

Zeker, zij is zich bewust van haar gewichtigheid, maar, zie je, dat zes volwassen personen van beide seksen hun gesprek staken om haar al hun blikken en al hun aandacht te geven, dat maakt indruk; dat is toch wel vlelend. En Lien draait heen en weer met ten deele oprechte verlegenheid, die zij overdrijft met het vage voorgevoel, dat haar bevalligheid haar volmaaktheden nog verhoogt. Mama is die meening niet toegedaan, en zegt hard, eenigszins kortaf:

„Kom, Lien, zou je niet eens goedendag zeggen?”

Deze aanmaning brengt plotseling twee magere beenen in beweging. Lien nadert den kring, presenteert haar wang en prevelt begroetingen met een onnoozel lachje. Twaalf handen grijpen en betasten haar. Zes paar lippen drukken zich twee of driemaal op haar wang. Een stortvloed van uitroepen en vragen breekt los. Mevrouw de Trys trekt haar naar zich toe, terwijl generaal de Saint-Mercuit haar nog op den rug klopt en Mevrouw Germain haar vraagt, wanneer zij komt spelen met Fanfan. Men trekt haar uit elkaars handen. 't Is verbijsterend, maar heerlijk...

Tusschen de manier, waarop Bobby de ronde gedaan heeft en die van Lien is inderdaad een heel groot verschil.

Vroegtijdig ervaren in de eischen des levens, heeft Bobby zich van zijn taak gekwet, zooals hij zich zoeven heeft laten opschikken met ijdele versierselen, omdat het moest volgens het bevel door een hooger wil opgelegd. Hij weet bovendien, dat, als hij zich deze opoffering braaf getroost, hij eerst naar Bertha mag gaan, die om den hoek van de deur op hem wacht, en dan naar zijn bouwdoozen in de speelkamer. Hij heeft dan ook alleen maar behoeven te zorgen er zich zoo gauw mogelijk af te maken en met op elkaar geknepen lippen — wat niet veel goeds voorspelde — heeft hij zich de eindeloze omhelzingen van Mevrouw Sarpont en haar herhaalde vragen, of hij veel van z'n Maatje houdt, laten welgevalen.

Maar Lien vindt het prettig zich van dienzelfden plicht te kwijten. Ja, het fysieke genot, dat het meebrengt, is maar matig. Al zijn de wangen van generaal de Saint-Mercuit

goed geschoren, ze prikken als een rasp. En vervelend, dat de lippen van Mevrouw Germain kleven als twee sponzen vol lijm. En waarom ruikt het naar wild, als Mevrouw de Trys je kust? Maar dat zijn maar kleine ongerieven naast de voldoening in een dergelijken kring een zoo gewichtige rol te spelen, waarvoor Lien zich van nature zoo aangelegd voelt. Zij blijft complimentjes inoogsten met een toenemende ongedwongenheid.

Doch aan alles komt een eind.

„Kom, Lien, nu kun je wel naar Bertha gaan.”

Mevrouw Germain protesteert:

„Stuur dat kind toch niet weg. We zien haar net.”

De andere dames heffen het refrein aan. De generaal kucht. Mama's stem gaat verloren.

„Je wilt wel, hé lieveling?”

Lien kan 't niet over haar hart verkrijgen, die gunst niet toe te staan. Afgesproken dus. De deur gaat weer dicht achter Bertha en Bobby. Daar zit Lien op een sofa tusschen den generaal en Mevrouw Germain. Zij werpt een blik naar den generaal en naar mevrouw Germain, die haar hand knijpt, en strijkt haar kraag glad, terwijl ze heel recht blijft zitten.

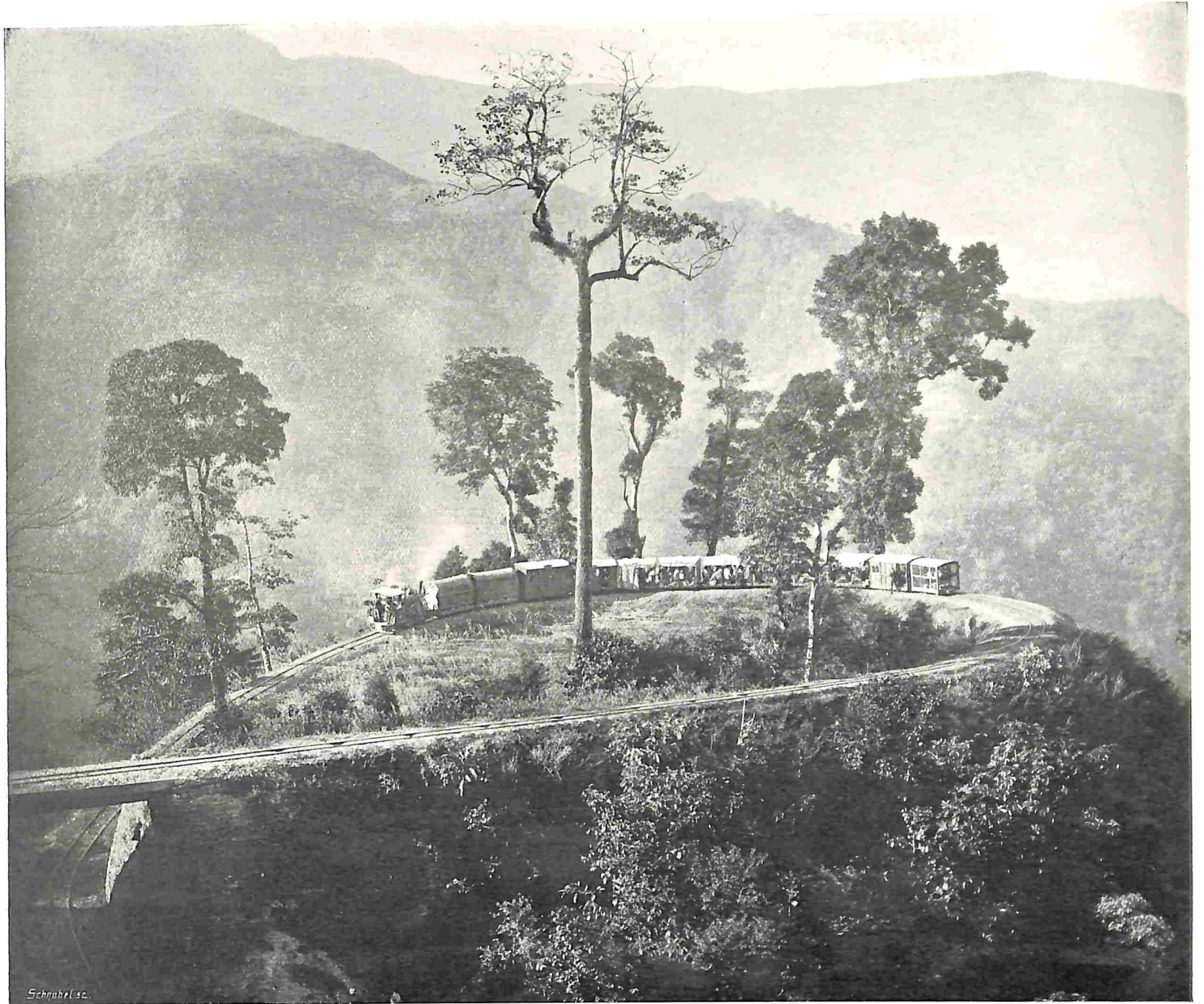
Men heeft haar gezegd niet te praten. In gewone tijden is dat moeilijk op te volgen. Maar vandaag is er zooveel te hooren dat het vanzelf gaat. En in de eerste plaats constateert Lien met voldoening hoe gerechtvaardigd de goede dunk is, dien ze van zich zelf heeft. Als om strijd zijn al die dames opgetogen over haar bekoorlijkheden. Mama probeerde wel ze 'n teeken te geven, te kuchen, zooals volwassenen doen als ze willen, dat de kinderen niet zullen begrijpen. Maar Lien heeft 't best begrepen. Mevrouw de Trys heeft hardop geroepen: „Ik vind 't een beauté.” En de generaal heeft met overtuiging eraan toegevoegd: „Wat 'n oogen heeft die deugniet.” Den eersten keer dat Bertha weer geringschattend doet, zal Lien haar den mond kunnen snoeren.

Ze zal trouwens met verscheiden andere opmerkingen haar voordeel doen. Ondanks haar goedig humeur overkomt het Bertha b.v. wel eens Lien te berispen als ze zich op een niet al te beleefden toon over haar uitlaat. Welnu, Lien zal haar kunnen antwoorden, dat alle welwillendheden, die men voor hun soort menschen heeft, verspilling van goedheid is. Mevrouw Glorié heeft het zelf gezegd. Ze had een rakker van een kame-nier. Ze verweerde haar op alle manieren. Ze overlaadde haar met oude japonnen, oude rokken, oude schoenen, met al haar afgedankte kleeren; welnu, de meid heeft haar met acht dagen laten zitten om een verhooging van vijf gulden: geloof dan nog maar eens aan dankbaarheid! Zoo zijn ze, de tegenwoordige dienstboden, zoo zijn ze! Lien is het er volkomen mee eens. Mevrouw Glorié — Mama zegt het zelf — is een vrouw met een gezond oordeel. Wat zij zegt, geldt dan ook als regel. Daarom zit Lien ook erg in over verscheiden andere uitspraken, die van haar lippen komen. Wie zou 't geloofd hebben? Het schijnt, dat veel dames, die Mama kent en die Lien verscheiden keeren gekust heeft, niet veel zaaks zijn. Misschien oordeelt Mevrouw Glorié te streng? Heelemaal niet, Mevrouw de Trys, Mevrouw Germain en Mevrouw Sarpont gaan nog veel verder. Mijnheer Dumours, die nog haast niets gezegd had, laat tusschen zijn bakkebaardjes geheimzinnige woorden vallen, die gillettjes van afschuw doen opgaan. Mama doet zelf mee. Lien doorgrondt niet geheel en al waarover het gaat. Maar de slotsom is duidelijk. Alle dames, behalve die in den salon, zijn treurige schepsels. Alleen de brave generaal probeert ze te verdedigen. Maar Mevrouw de Trys tikt hem op de vingers en zegt: „Generaal, u houdt van alle vrouwen.” Iedereen lacht en de generaal trekt zoo'n mal gezicht, net een groote kat, die melk drinkt, dat juist op 't oogenblik dat de dames haar gezicht weer in de plooi brengen, Lien op haar beurt in lachen uitbarst. Nu begint iedereen weer. Aangemoedigd door haar succes, waagt Lien de vraag, die op haar tong brandt en terwijl ze tracht de stembuiging van Mevrouw de Trys na te bootsen — maar ze durft den generaal niet op de vingers tikken zooals zij — vraagt ze:

„Maar ik hoop, dat u ook van kleine meisjes houdt?”

Nu bereikt 't gelach zijn toppunt. De generaal ziet rood als een kreeft. Mevrouw Glorié lacht zoo hard, dat haar corset kraakt. Lien maakt zich een beetje ongerust. Ze is erg dik: als ze eens stikte! Lien is zeker geestiger dan ze zelf wèl dacht. Eindelijk keert de kalmte terug maar niet zonder dat Mevrouw Glorié tweemaal op Lien's wangen de twee kleffe sponsjes gedrukt heeft, die haar tot lippen dienen.

(Wordt vervolgd).

OP WEG NAAR DEN HIMALAYA.
DE SPOORLIJN VAN SILIGURI NAAR DARGEELING.

DE DALEN IN HET HOOGGEBERGTE VAN DEN WESTELIJKEN HIMALAYA.

HIMALAYA, woonplaats van de sneeuw, noemt men den geweldigen bergketen, die aan Indië's noordzijde oprijst.

En hem, die uit de stoffige Indus-vlakte de eerste hoge bergketen bereikt heeft en achter de vele beboschte kammen tegen den verren horizon de lange rij witte sneeuwbergen ziet, is het te moede, alsof hem daar, van de woonplaats der eeuwige sneeuw, een andere wereld haar groet zendt.

Op goed aangelegde bergwegen kan de reiziger in een gemakkelijk rijtuig, of de door een driespan getrokken postkoets, lange rijen zwaar beladen ossenkarren en kameelkaravanen voorbijgaande, in het dal van de Dsjilam-rivier de eerste dagreizen afleggen, tot de door hoge blauwe bergketens omringde vruchtbare hoogvlakte van Kasjmir. Maar dan moet hij zijn voertuig verlaten want verder op is de reis nog slechts te voet of te paard mogelijk. Steeds groot-scher wordt de bergwereld om hem, steeds zuiverder de lucht, steeds frisscher het groen der bosschen op de berghellingen, met hun platanen, kastanjes en eikenbosschen, cederen en dennen, tot hij den zuidelijken voornaamsten kam van het gebergte bereikt heeft. Dan zijn plotseling de prachtige groene wouden verdwenen. Rechts en links hoge gletscherbergen en voor zich niets als rotsen en nog eens rotsen. Hij denkt dat na de eerste buiging van den weg zich het groen, dat hij zooeven verlaten heeft, weder aan zijn oog zal vertoonen. Inplaats

daarvan steeds hetzelfde beeld: kale bruine rotsmassa's die met hun scherpe toppen hoog tegen den donkerblauwen hemel afsteken; daartusschen het dal, bedekt met neergevallen steenen. Alle leven schijnt verdwenen te zijn! Een diepe stilte heerscht in de ijle lucht om hem heen, op zijn hoogst een enkele maal onderbroken door het ruischen van een bergbeek in de nabijheid of het rollen van neervallende steenen, of het zuchten van den wind, die hier en daar spookachtig stofwolken opwaait. Slechts een enkele rozenstruik en grauwoegroene bossen viltachtige, sterk riekende bergkruiden, een eenzame vogel of een hagedis die over den weg loopt, bovenal echter de zachte tinten van het donkerste blauw tot het lieflijkste rose, die de lichtbreking op het landschap toovert, verzachten eenigszins den killen indruk van deze grootste maar kale bergwereld.

De menschen, die zich deze barre streek tot woonplaats kozen, komen oorspronkelijk uit Thibet. Waar zij zich hebben neergezet, zijn sappig-groene oasen ontstaan. Door middel van met veel inspanning aangelegde kanalen, die niet zelden langs loodrechte rotswanden moesten worden gevoerd, hebben zij van verre het water van een bergbeek naar hun woonplaats geleid, de steenblokken verwijderd en terras-gewijze hun kleine velden aangelegd, die met grooten ijver bewerkt worden en een goede oogst opleveren. De eenige gewassen, die verbouwd worden, zijn tarwe, gerst, boekweit, en hier en daar de nog

niet lang ingevoerde aardappels. Aan den rand van de oase staan dicht opeen, alsof zij elkaar wilden beschermen tegen een onzichtbaren vijand, de huizen met hun platte aarden daken, omgeven door wilgen en populieren, waarvan de groene twijgen des winters den schapen tot voedsel dienen. Deze bewonen met de andere dieren, en de paarden van den bezitter, de onderste verdieping van het huis. Van hier bereikt men met behulp van een van kerven voorzien boomstam de bovenverdieping, met het eenvoudige woonvertrek, dat door den rook zwart is gekleurd. Het dak steekt eenige meters buiten den voormuur uit, zoodat voor het huis een soort van veranda ontstaat, waar de bewoners gaarne vertoeven. Des zomers treft men zelden iemand thuis, want de vrouwen zijn bijna steeds met den veldarbeid bezig en de man is dan meestal aan 't handel drijven, daarbij behalve paarden en ezels, ook de schapen als lastdieren gebruikend. Hij brengt koren naar de Nomaden op de hoogvlakten en krijgt in ruil daarvoor wol en zout, gedeeltelijk voor zijn eigen behoeften, gedeeltelijk ook om beide verder te verhandelen. In de lange wintermaanden, waarin de temperatuur tot onder 20 graden C. daalt, houden mannen en vrouwen zich bezig met spinnen en weven van de wol. Dan zitten zij gaarne in hun veranda, waarin zij genieten van de warme zonnestrallen. Zij houden er van, gezellig bijeen te zijn. Daarbij gaat onder de mannen de gorgelende waterpijp van hand tot hand, terwijl allen genieten van de in houten of porceleinen schalen geschonken „boterthee”, de nationale drank van de Thibetanen, een zonderling brouwsel van thee, boter, zout en soda, dat niet ieder zoo smaakt als hun.

Zijn eigenaardig vaderland met zijn onbevolkte hoogvlakten en dalen, gapende afgronden en stortende lawines heeft in de verbeelding van den Thibetaan het aanschijn gegeven aan een leger booze geesten, die hem overal bedreigen en met voortdurende vrees vervullen. Deze vrees maakt hem tot een vromen en trouwen aanhanger van zijn godsdienst, het Boeddhisme. Reeds lang voor men een dorp bereikt heeft, stoot men op kleine, op koffiemolens gelijkende gebouwen, symbolen van de Boeddhistische leer. Boven vele van de dorpen verheft zich, van verre zichtbaar, een hoog kloostergebouw. Daar houden de talrijke monniken onder leiding van hun abt zich met godsdienstige onderzoekingen en plechtigheden bezig. Zij zijn gemakkelijk herkenbaar aan hun roode toga en hun kaalgeschoren hoofd; de leeken dragen hun haar steeds in een vlecht.

De Boeddhistische geestelijkheid is de eigenlijke heerscheres van het land. Ze is er uitnemend in geslaagd, zich voor 't volk onmisbaar te maken en het daardoor voortdurend van zich afhankelijk te houden. Zij alleen kan de booze geesten afweren. De vieze amuletten, die de Thibetaan om den hals draagt, de gebedsvaantjes op zijn dak, de rozenkrans, waarmee hij zijn tooverspreuk uitspreekt, en de gebedsmolens, die het afdraaien daarvan sneller en dus met meer resultaat mogelijk maken, al deze beschermingsmiddelen zijn slechts bij de geestelijkheid te krijgen of behoeven, willen zij uitwerking hebben, haar zegen. De geestelijkheid moet bij ziekten of ongelukken de booze geesten door het lezen der heilige boeken verdrijven, in den aanvang van het jaar den zegen der goden voor huis en familie afsmeecken, bij de bewerking der akkers voor een goede oogst zorgen en den dooden een goede opneming in het hiernamaals verzekeren. Overal is de geestelijkheid noodig, en deze laat zich voor haar goede diensten flink betalen. Zij beschermt de Thibetanen voor de gevreesde booze geesten en versterkt gelijktijdig hun vrees, zoodat zij hen steeds in haar macht houdt. Geen wonder dat zij de macht, haar op deze wijze gegeven, ook gebruikt om het arme volk zware belastingen op te leggen.

Maar ondanks den zwaren druk der kerk, ondanks de vrees voor de booze geesten en de armoede van het land, is de bewoner van deze bergstreek met innige liefde gehecht aan zijn vaderland, dat trouwens ook op hem, die er zich slechts kort opgehouden heeft, een voortdurende aantrekkingskracht blijft uitoefenen.

N.

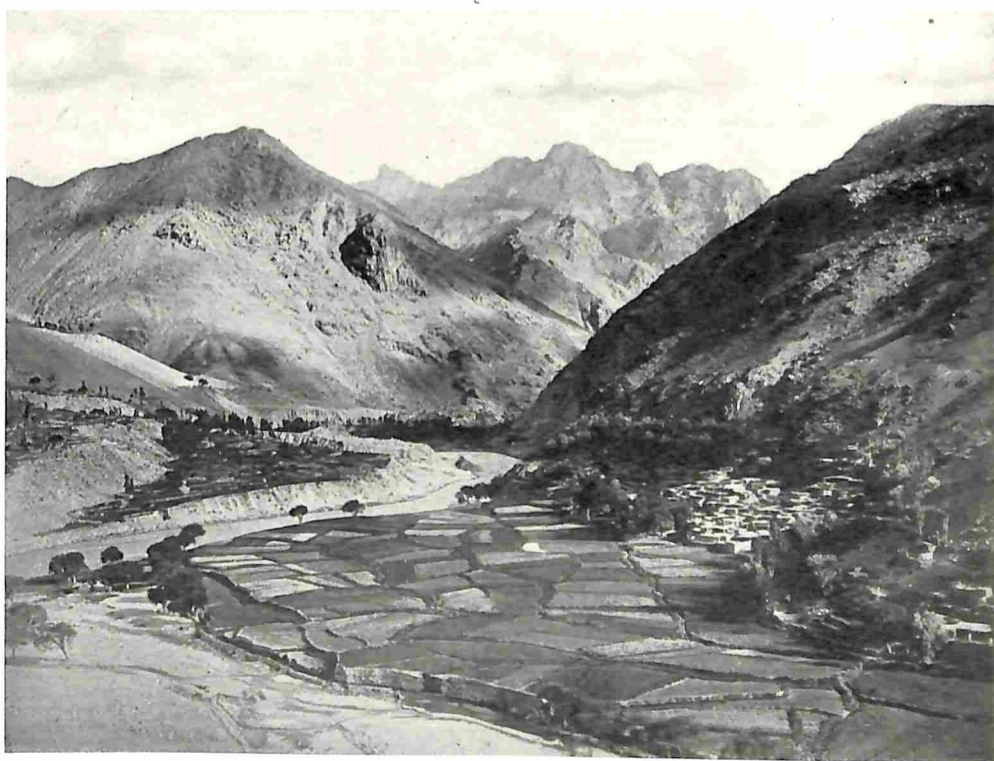

IN HET HIMALAYA-GEBERGTE.
LAMAS MET HUN SCHOLIEREN TE LANGSKAR.

SINT PIETER TE RUMPST.

In verband met hetgeen ik in „Buiten” van 2 Juli over de viering van den St. Peter- en Paulusdag schreef, verdient het navolgende alsnog vermelding.

In zijn „Ring van 't Kerkelijk Jaar” wijst Guido Gezelle er terecht op, dat „hoe nader men aan de zee komt, hoe meer St. Pietersdag den St. Jansdag achtersteekt en in 't donker zet”, zoodat langs de kust dan ook op St. Pieter, in plaats van St. Jan, de Zomer-zonnewende gevierd wordt. Het is trouwens, zooals genoemde schrijver zegt, in de oudste tijden reeds te bemerken, dat, „waar de god van landbouw en zeevaart, van schip en ploeg, Thor, het meest vereerd werd, de geloofszendingen met Sint Pieter Thor te keer gingen en des Apos-

IN HET HIMALAYA-GEBERGTE.
KARGIL, DE HOOFDSTAD VAN PURIG.

stels beeld gezet hebben op de brokken van den verslagen dondergod," gelijk Bonifacius van het hout van den, door hem omgehakten, aan Donar gewijden eik een kapel voor St. Pieter bouwde.

De Belgische visschers verzuimden dan ook niet hun Patroon op zijn naamdag te eeren. Te Oostende b.v. placht alsdan de Zee-wijding plaats te hebben. Met groote plechtigheid trokken de verschillende gilden en broedersschappen der stad met hun vaandels en beelden in processie door de straten naar den Zeedijk, waar op een, tot dat doel opgericht, altaar een mis werd gehouden, na afloop van welke, onder het klinken der muziek en het dreunen van het geschut, de zee werd gewijd.

Op andere visschersdorpen in West-Vlaanderen was het gebruikelijk dat op St. Pieter de Pastoor, in een boot gezeten, onder het zeggen van gebeden, de zee met wijwater besprenkelde en zegende, terwijl een groot deel der bevolking in versierde scheepjes van deze plechtigheid getuige was.

Bovenal eigenaardig was de Processie te Rumpst, bij Leer, welke door de visschers aldaar gehouden werd. Nadat het beeld van den Apostel met het noodige ceremonieel uit de kerk gehaald was, voer men er het riviertje de Dyle mee op en liet het, als bij toeval, in het water vallen. Nauwelijks was dit geschied of alle visschers haastten zich hun netten uit te werpen, waarin vooraf de grootste visschen, welke men de laatste dagen ving, waren geborgen. Was het beeld opgehaald, dan voer men terug naar Rumpst, om het in processie naar zijn plaats in de kerk te brengen, terwijl de visschen aan den Pastoor en andere waardigheidbekleeders der plaats ten geschenke werden geboden. Voor het drinkgeld, hetwelk in ruil voor de visschen werd ontvangen, hield men een vroolijken avond in de herberg.

De visscher, die zoo gelukkig was het beeld op te halen, werd voor het volgende jaar aangewezen tot Deken der Broederschap van St. Peter.

F. W. DRIJVER.

KOLDERT.

DROOMERIG tuurde hij naar den dobber, die zacht met de golven van de rivier op en neder bewoog; hij zat op de harde bazaltstenen van de lange pier, zijn beenen kruiselings onder zich, tusschen de paarse bloemen, die hoog opschoten, welig groeiden in de spleten van de steenen en hem bijna verborgen onder haar bladeren. De blikken bus met aas schitterde in de zon en naast hem lagen kleine vorens en twee groote bleien te zieltoegen in 't gevlochten netje.

De zon schitterde op de kabbelende golfjes, die stoeiend telkens de pier bestormden, dan weer met kleine schuimkopjes terugvielen, haastig suizend weg trokken, en de dobber dreef dansend op en neer.

Even kwam er leven in den man, 't was of hij een schok kreeg, toen de dobber zacht omlaag getrokken werd en onder water zakte; hij rekte zijn hals en tuurde in spanning; met een ruk hief hij den hengel omhoog en een groote spartelende visch blonk zilverwit tegen den blauwen hemel. Grinnkend haalde hij den hengel in, nam het spartelende diertje van den haak en borg het in zijn net. Nieuw aas prikte hij aan en weer zat hij onbeweeglijk als een kat op de loer.

Stram en stijf van de harde zitplaats, tevreden met zijn vangst, klauterde hij tegen twaalf uur den oever op, liep den dijk over naar 't dorp en genoot van 't zonnige weer;

hij was koud geworden op de steenen. Ver achter hem klingelde een fietsbel, de fietser reed hem voorbij en riep spottend:

„Marren Koldert, neem ie 't er weer is van, bèj weer an 't Moandag holden?“

„'t Geet oe niks aan, a'k visschen wil, za'k visschen, hold ie oe smoel,“ schreeuwde Koldert den fietser na en even daarna stapte hij het veerhuis binnen en bestelde een klare; staande bij de toonbank goot hij het vocht in één teug naar binnen.

„Slut um umme,“ sprak de waard goedkeurend en hij tapte Koldert zijn tweeden borrel, die Koldert met een zelfde gebaar naar binnen werkte, waarna hij zonder groet met visschen en vischgerei de gelagkamer verliet.

„'t Is Moandag“, verontschuldigde de waard, spoelde 't glaasje in den bak en hing het onderst boven in 't rek.

't Was een heele kuier en verscheiden pleisterplaatsen moest Koldert passeeren vóór hij aan 't andere eind van 't dorp was, waar zijn vrouw een gelagkamer zonder vergunning had; maar vast was hij besloten, zich nergens meer op te houden, twee borrels, dat was genoeg en zoo stapte hij vastberaden door.

„Kom ie der nie in, mu'j niet is rusten Koldert, hèj an 't visschen ewest? bedorie wat mooien,“ zei vrouw Wesels toen ze Koldert stiekum voorbij zag gaan; ze hing juist haar wasch op de heg te drogen; 't was Maandag en 't heele dorp was aan de wasch.

„Nee,“ zei Koldert standvastig.

„Dan nie, even goeie vrienden.“

Koldert scheen zich te bedenken, zoo stuursch hoefde hij ook niet te wezen, zijn stap hield hij in, ze kon hem wel veur krenterig holden en vrindelijk kost een mins altied toch wel wèzen en hie kreeg zo'n kienderachtigen smoak in den mond; hij keerde zich om alsof hij iets vergeten had.

„Zeg is Jenne, wa'k zeggen wol,“ met groot gebaar liep hij op Jenne toe.

„Stille moar ik wète et al, ik zal der oe eene gèven,“ tegelijk stapte ze naar binnen en Koldert kwam haar na.

't Leek um biester netties in de gelagkamer, een mins zol hier veur zien plezier zitten en zoo vredig, niks geen ruzie.

Ook hier sloeg hij twee borrels naar binnen, en kuierde daarna verder.

„Doar hèj Koldert!“ riepen kinderstemmen. Op een draf kwamen ze aangelopen, de jongens en meisjes met hun boterham in de vuist; ze schaterden, gilden en riepen „doar hèj Koldert!“ „Koldert hef visch. Koldert oe wief steet achter de deure, ze wacht oe op met de bezem.“

Zingende trok het troepje verder, de belhamel begon:

„Koldert is zoo zat
Van 't jenever nat
Koldert hef zo'n zwier
Van dat tonneken bier.“

en allen vielen schreeuwend in en liepen schaterend verder. Koldert balde de vuist, de kinderen lachten; hoofdschuddend liep hij verder en 't kon hem niks meer schelen, hij pakte nog een borrel in den Rooien Haan en nog twee in den Os en tot besluit pleisterde hij in de Bierton. Wonder was 't niet dat hij enigszins sentimenteel, want Koldert's dronk was droevig, bij zijn vrouw aankwam aan 't „Hooge Ende.“ Berendje stond aan de pomp voor 't huis haar wasch te spoelen, toen haar man het hekje opende, dat toegang

IN HET HIMALAYA-GEBOURGTE.
BEWONERS VAN LADAK VOOR HUN HUIS.

tot het huis gaf. Ze deed alsof ze hem niet zag, plaste, spoelde en pompte, keerde zich van den ingang af.

„Zo'n kerel, zo'n zoeplap; zo'n luiwammes! Wat had ze met um van noode, loat ie rond loopen,” dacht ze.

Koldert liep over 't straatje dat naast het bleekveld lag en aan de voordeur uitkwam, wilde juist het huis binnen gaan toen hij verschrikt de stem van zijn vrouw hoorde.

„Ie brengt mien die smerboel nie in huus, wat denk ie wel, ie leeglooper,” met opgestroopte mouwen, de armen en handen rood, dampend van 't water, kwam Berendje op hem af en hij, gehoorzaam, keerde terug, legde 't vischtuig op den grond, de visschen op de bank onder 't raam van de gelagkamer.

Koldert zuchtte, wat had hij nu weer gedaan? Snikkend bedacht hij, dat et zo'n mooien marren ewest was, mocht een feesoenlik mins dan ook es niks hebben en in groot medelijden met zich zelf schudde hij zijn hoofd en veegde met zijn mouw de zilte tranen van zijn wangen.

„Hold oe gemak, stille moar, ik make ze zelvrs schoon,” snikte hij en met plotse ling opkomenden trots hield hij haar een visch voor. „Kiek noe ens wat een groote.”

Klets, sloeg haar hand tegen de blei zoodat ze op de stoep viel.

„Opvreter,” en ze keerde hem den rug toe, met nijdige slagen spoelde ze haar wasch verder door 't water.

Hij keek haar na als een schuldbewuste schooljongen; „ja” beloofde hij huilerig, „ik zal wel weer weur oe goan warken.” De visch gaarde hij bijeen, hurkte buiten op de steenen, haalde zijn zakmes te voorschijn en begon met zijn prooi te bewerken, telkens omkijkende naar Berendje, die de noodige scheldwoorden aan zijn adres uitstootte.

Toen Berendje haar wasch op de heg te drogen had gelegd en terug kwam om een klant van bier te voorzien, kwam haar de oliewalm uit de keuken tegen en snoof ze met welgevallen den veel belovenden walm op. „Als ie moar nuchter kost blieden, dan was der nog wat mee te beginnen, slecht was ie nie, noe was ie al weer an 't visch bakken, moar as zie zelvrs der nie wa bie verdiende dan kosten ze wel krepeeren.”

De klant buiten het hekje maande tot spoed, zelf kwam hij niet van zijn verheven zitplaats op de mestkar, 't peerd kost nie alleinig blieden.

„Gedarrie”, dacht Berentje toen ze met het glas bier aankwam, „'t is Wachtels, die lacht in zien voeste, die had schik dat et heur zoo slecht gong, die kost et nie vergeten dat ze hum um Koldert had loaten loopen.”

„Weet ie al”, begon de boer, toen ze hem het bier reikte, „woarumme dat Koldert weer edoan hef ekregen?”

„Nee”, zei ze onverschillig, „hie kan zoo weer bie den boas terug komme, hie versteet zien wark.”

„Zoo, dat denk ie, het ie oe dan niet ezeid, woarumme dat ie weg most? Noe dan: de boas die het um in de krullen evonden, doar lag ie te sloopen op 't karrewei, zoo lang as ie was, toe het Koldert teugen um op espeuld en ezeid, dat Onze lieve Heer um recht van lief en leien in de wereld had eschopt en dat Ie nie vrindelik zol kieken as ie met een bochel van 't warken bie Um in den Hemel terug kwam, as ie eenmaal aan zien ende was. Ie begriepen, zo'n Godslastering kost de baas nie leien. Noe, adjuust, 't beste!”

Weg hotste haar vroegere minnaar en liet Berendje in een troosteloze stemming met het leege glas en het dubbeltje in haar handen, bij 't hek staan O, ze wist niet wien ze meer haatte, dien kerel, die nog eens grinnekend omkeek, of der eigen

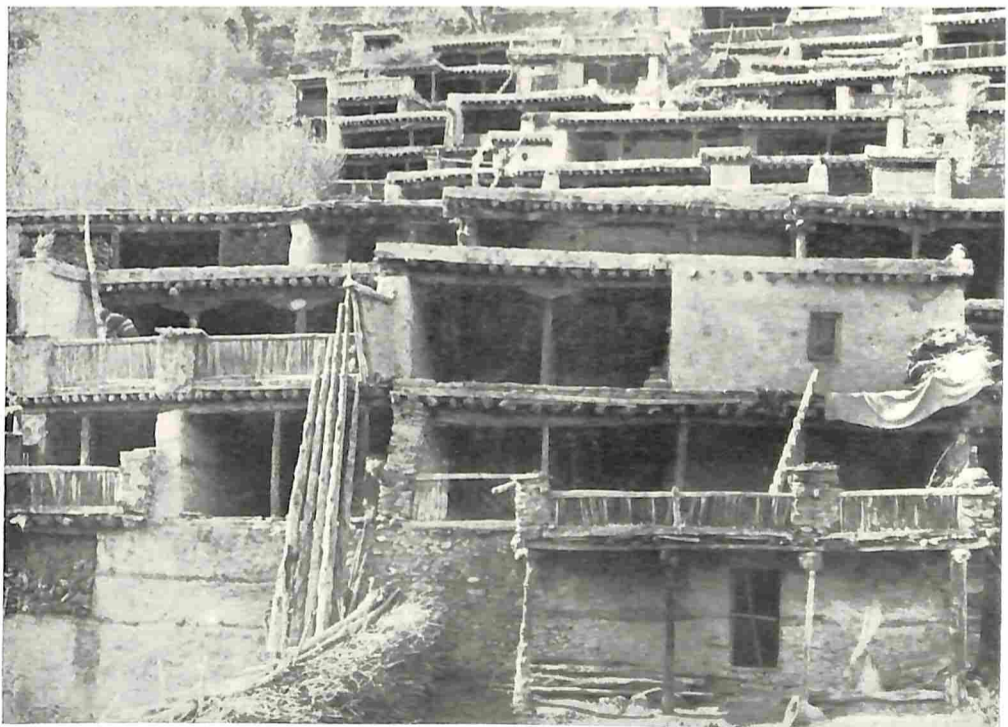
IN HET HIMALAYA-GEBERGTE.
GEMASKERDE PRIESTERS, LAMA'S EN EDELLIEDEN.

smeerlap; zoo'n zoeplap, zoo'n luiwammes, zoo'n ongeluk, hie kwam nog is op Veenhuizen terecht, en ze bleef niet bie hum, ze gonk noar der getrolde dochter; de boel most dan moar veur schuld verkoch worren; 't heele darp sprak der schande van, een half joar huur ten achter en geen mins pofte meer. De oorzaak van Berendje's woede zat onderwijl rustig in 't kleine keukentje, achter de gelagkamer bij 't open vuur voorover gebogen, de pan op den driehoek, de visch te bakken.

Met een driftigen duw gooide ze de keukendeur open, zoodat deze tegen een emmer water stiet die met kletterend lawaai omviel waarna 't water een weg zocht naar de lage plek bij den haard, waar Koldert aandachtig met onnoozel gezicht naar de pan zat te kijken.

Zij woedend om wat ze gehoord had, overstroomde hem met heftige verwijten, en als een regen stroomden de uitgezochtste liefelijke benamingen op hem neer.

„En ik blieve nie bie oe; Merie hef al lange ezeid as da 'k kommen most, ik stêke gien hand meer veur oe uut, ie leelijke slampamper.” Alle lieflijkheden die ze al dweilend uitschreeuwde, lieten hem onbewogen; de visch sputterde, de olie walmde, de turf en 't hout rookten.

IN HET HIMALAYA-GEBERGTE.
WONINGEN TE KYELANG.

Een uur later, hij had onder tranen beterschap beloofd, zaten ze te samen aan 't maal, en weer, zooals al zoo dikwijls, maakten ze nieuwe plannen voor de toekomst. Zoo kon 't niet langer; ze moesten weg, hij van zijn vrienden, van de kroegen; van haar gelagkamer wilde hij zelfs niet meer weten, geen bier zelfs meer, „niks as koffie, niks anders” was zijn vaste besluit. En in een bui van groote teederheid zei ze, dat hij hier in 't dorp dan moar geen wark meer zeuken most. „Wie goan toch gouw noar stad, noar Merie; goat dan in vrede nog moar is visschen.”

Ze hoopte het beste en hij, in sentimenteele stemming, wilde alles doen wat zij verlangde en den verderen dag was 't pais en vreë; hij schilde de aardappels, plukte de boonen, hing ze aan bossen te drogen en was gedwee als een lam. Een heele week bleven ze eendrachtig; de verkoop van hun inboedel zagen ze zonder leedwezen aan; hij zou wel weer werk vinden. Een nieuw leven zouden ze beginnen, eerst bie Merie in en later in een eigen husien. Ze bouwden luchtkasteelen als lang geleden voor hun trouwen „en 't was toch zo'n beste kerel, as ie gien drank op had; kiek um noe toch is, hie vlucht een mande veur de kippen, joa die gongen mee noar Merie, op 't plaasien doar zol Koldert 't hok timmeren.”

„Gemiddag,” riep Wachtels over 't hek; „hèj geen bier meer? Begint oe boas een bèter lèven?”

„Wie goan noar stad”, deed ze voor-naam.

„Hold um dan vaste!” Schuddend van 't lachen liep Wachtels verder.

't Was een heerlijke Septembormorgen; fijntjes hing de nevel over 't veld, de herfstdraden kriebelden haar in 't gezicht toen ze de peren van den boom achter het huis afplukte; ze was zoo vroolijk alsof ze weer jong was; 't zou alles nu beter worden. Een paar rijpe peren stak ze in zijn jaszak, „veur den durst, nie anleggen, da mu'j belóven, geen kroeg in goan.”

„Wa bint diekippen toch mooi, zeunde zol 't wèzen as den toom nie mee gonk.

Stille moar mien diertjes,” sprak ze tot haar kakelenden veestapel, „ie kriegen et goed.”

De kippemand werd stevig voor aan gebonden, goed vastgesjord, de planken voor den loop staken voor en achter de fiets uit.

„Minse, minse”, ze schrok ervan, „doar had ie 't vischtuig waarentig weer opebonden.”

Koldert, die gehoopt had zijn dierbaar vischgerei ongemerkt te kunnen meesmokkelen bemerkte dat hij gesnapt was.

„Stille moar Berentien, ik gèf et kedo an Jan Willem, ik vissche nie meer!”

„'t Is oe geraojen!”

„Doar gonk ie met het heele zeugien”; lang keek ze hem na. De buren kwamen buiten en riepen: „Adjuus!”

Olde Kloas kwam van zijn kleermakers tafel „um de schaande van 't darp te zien vertrekken.”

„Niet anleggen Koldert!” vermaande hij.

„Doar geet noe de grootste zoeplap van de gemeente, ik krieg um niet weer te lezeeren,” lachte de veldwachter, „hie kriegt noe ander lezies.”

„Wat bint ze allegaar vrindlijk,” dacht Berendje, „geen mins had een hekel an um; 't kost nog wel goed worren.”

Blijmoedig pakte ze alles bijeen en nadat ze haar boeltje zelf op de vrachtkar had helpen laden, ging ze de buurt in

om afscheid te nemen. De trein vertrok om zes, buurvrouw zou haar brengen en de doozen en pakken naar 't station helpen dragen.

„Wat was zo'n dag toch gauw umme”, telkens dacht ze met blijdschap aan 't nieuwe leven dat ze verwachtte. O, buurvrouw most ens kommen kieken, zo'n reize was 't niet.

Ze vertelde onder 't loopen van Merie hoe'n braaf kiend dat et was en van haar schoonzoon: „ie zol 't nie geleuven moar geen droppel drink ie, geen spattien, zo'n beste kerel. En 't kippenhok zol al wel op de ploatse stoan, net wat veur de kienders um heur doarmee plezier te doen.”

Knus wandelden ze samen den weg langs, beladen met haar bagage, en veel te vroeg zaten ze op de lange bank in de derde klas wachtkamer; ze hadden nog allerlei confidencies.

„Joa,” buurvrouw bevestigde het ook, „het huwelijk was een lot uut de loterieë, ze kost der van meeproaten, heur boas was in lange nie makkelijk as ie een borrel op had; met neijoar dan had ie et te pakken, verlejen toe had ie de borden veur den schoorsteen en 't spiegeltien heelegoar stuk esloagen, moar 't was moar ens in 't joar, anders altied netties, as een lammegien, um den vinger ku'j um winden; die drank, die drank”, bepeinsde ze hoofdschuddend. Terwijl dacht ze in stilte, dat et toch niks gedoan was met den

Koldert, „zo'n slampamper was der geen een.”

„Loa wie nog es buten kieken, de trein kump nog lange nie,” stelde buurvrouw voor, „oe rommel ku'j wel hier loaten stoan, geen mins wil 't hebben.”

Zoo wandelden de twee vrouwtjes in druk gesprek op 't grintpad heen en weer. Plotseling stond buurvrouw stil.

„Kiek is, wa kump doaran? Kiek den kerel is zwabberen, hie lig zoo van zien fietse; en wat hef ie veurop, hie vult er zoo bie neer.”

Beiden keken ze den weg af; Berendje werd bleek.

„Pedorie, 't is Koldert, zat als een varken!” riep buurvrouw uit; „kiek wat 't zwabbert ie; herrejennig doar lig ie, gedarrie!”

„'t Schelt mien niks,” huilde Berendje buiten zichzelf van woede en teleurstelling, „ik goa weg, veur mien part kan ie krepereen, „ik stèke geen hand meer noar um uut.”

Koldert strompelde overeind, lodderig keek hij naar de twee vrouwen.

„Joa zie,” zei hij hikkend, „bie 't kanoal — door was't — mis — ze — holt — alle — goar — zooveul — van mien — ze — hebt — mien — ge — tracteerd. en toe — dach — ik as — da — 'k den andere kaant — op was — en noe bin — ik weere — kommen.”

Zijn lijf bukte, zijn knieën knikten en jammerlijke bewegingen maakte hij om zijn evenwicht te houden.

In de verte hoorde buurvrouw het stampen van den trein, ze zag de rookpluim tegen de blauwe lucht.

„Alla Berentien, 't is oe tied, loat um stoan, hie is nie weerd da'j noar um ummekiekt, de kippen die neme ik mee noar huis, marren za'k ze an den vrachtriejer mee gèven.”

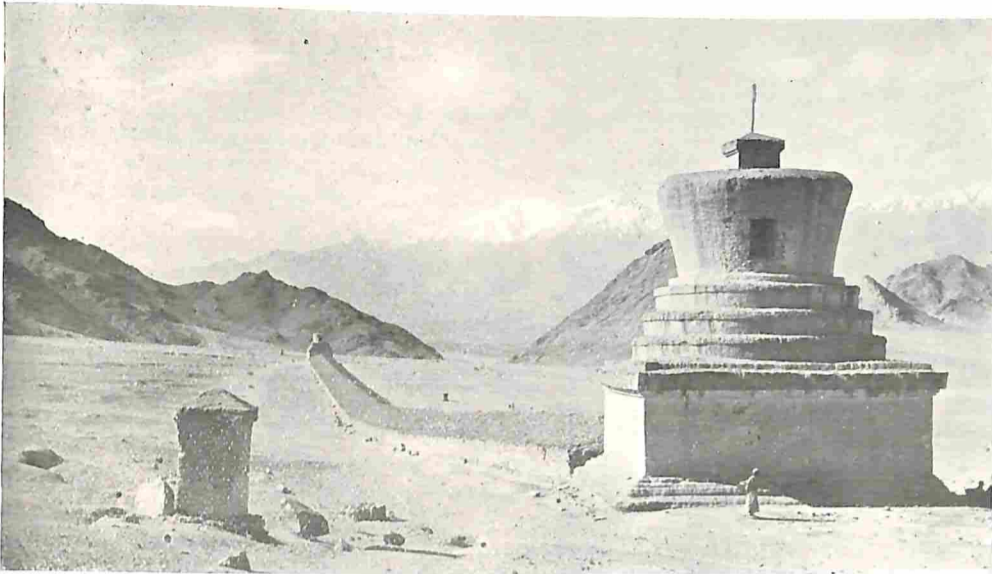
Rood behuild stapte ze in de wagon en zat daar diep bedroefd te midden van haar manden en doozen.

Dien nacht bezorgde de veldwachter nog logies aan Koldert, hij sliep in 't arrestantenhok van 't gemeentehuis. Den volgenden morgen is hij vertrokken; op 't dorp is hij niet weer gezien.

M. VAN KAMPEN.

IN HET HIMALAYA-GEBERGTE.
EEN PRIMITIEF AFGODSBEELD, DAT HOOG VEREERD WORDT. HET ROODE
KLUWEN STELT HET HOOFD VOOR, WAAROP EEN KROON BEVESTIGD IS.
HET WORDT VAN PLAATS TOT PLAATS GEDRAGEN.

IN HET HIMALAYA-GEBERGTE.
DE MANIMUUR BIJ LEH.

HET ZEVENGESTERNTTE.

Talrijk zijn de mythen, welke om het verschijnsel dezer groep van zeven geweven zijn. Een der meest eigenaardige vonden wij onder de Zuidzee-mythen, door Paul Hambruck verzameld.

Er waren dan eens zeven zusters, de Mea-mei. Ze droegen lange, golvende haren en haar lichamen waren bedekt met schitterende ijsloovertjes. Ze leefden in afzondering in de bergen en beoefenden daar de jacht, ze waren bovenal schuw voor de zeven Beraï-berai, zeven jonge mannen, die haar steeds verliefd volgden zonder gehoor te vinden. Wel aten de meisjes van den honig, welke de jeugdige minnaars steeds in het kamp der jongedochters plaatsten, doch ze ontweken henzelf steeds.

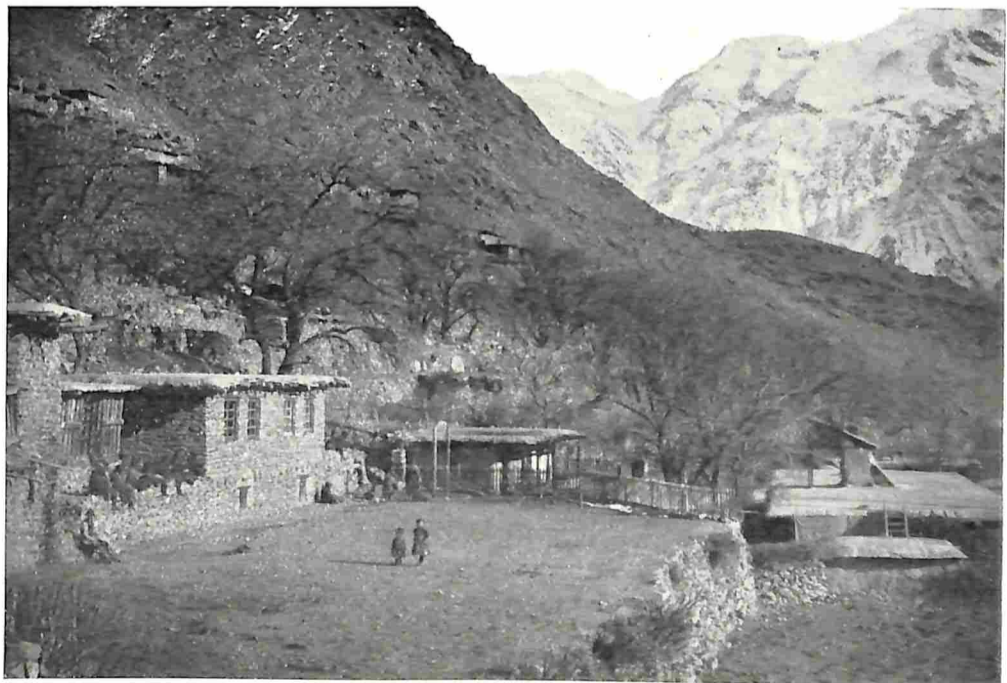
Een kluizenaar, een oude zonderling, gelukte het door list twee der gezusters Mea-mei tot zijn vrouwen te maken en hij besloot haar te ontdoen van het ijskleed om hun leden door de ijskristallen bij een vuur te laten ontdooien, — doch dit gelukte hem niet; het vuur ging er zelfs bij uit. Toornig stuurde hij zijn koele, jonge vrouwen het woud in om schors in te zamelen als brandstof voor het vuur. Toen ze echter in de boomen waren geklommen en takken af begonnen te hakken rezen de stammen steeds hooger ten hemel en namen de twee zusters mede de lucht in, waar de hemel zich bij het aanraken van het blauwe gewelf opende. De vijf andere Mea-mei waren reeds in den hemel en trokken haar beide zusterkens binnen. Daar bleven ze bij elkander wonen en en men kan ze thans, schitterend aan den hemeltrans, als zevengesternte waarnemen. De twee sterren welke minder helder fonkelen dan de overige, zijn de beide lichtelijk gehavende door de behandeling van Hurunnah, den ouden kluizenaar. Toen deze grijsaard zijn pas veroverde vrouwtjes op de ten hemel schietende boomen zich ontgaan zag, moet hij zoo dwaas en wanhopig heenen weergelopen hebben, dat een ster boven van pret daarover in schaterlachen uitgebarsten is en nog steeds niet tot bedaren komen kan. Dat is „de lachende ster,” (bij ons de schitterende en hefflonkerende Venus). De Beraï-berai verkwijnden intusschen uit teleurgestelde liefde, ze aten noch dronken meer en, gestorven zijnde, werden zij door de goede goden in den hemel geplaatst, niet te ver van hun geliefde Mea-mei, zoodat ze hun vroegere aardse gelieven konden hooren zingen. Vernemen zij nu de hemelsche gezangen dan beginnen ze te dansen van vreugde (sterrenbeeld Orion.) De Australische inboorlingen schrijven verschillende weerverschijnselen toe aan de Mea-mei. Zoo vertellen zij dat de zeven zusters een enkele maal per jaar haar kleed van ijskristallen afschudden en die de menschen op aarde toewerpen. De wereldlingen vinden dan op een goeden morgen overal ijzel gestrooid.

G.

De overblijfselen van de poorten van Sluis.

ER zijn weinig steden in ons vaderland, die in den loop der eeuwen zóo heerlijk in beteekenis en bloei zijn achteruitgegaan als Sluis, het oude Lamminsvliet, de voorhaven van het eens zoo machtige Brugge. Op zijn bloei als middeleeuwsche handelsstad volgde de tijd, waarin het, hoezeer in verval, toch een belangrijke beteekenis behield als een der sterkste vestingen van de Republiek der Zeven Provinciën, maar ook daaraan kwam in het slot van de 18de eeuw een einde; na de verovering door de Franschen in 1794 zijn de vestingwerken langzamerhand verval- len. Zestien belegeringen en drie en dertig overstromingen heeft de oude stad sinds haar ontstaan te verduren gehad. Gelegen aan den zeeboezem het Zwin, dankte zij haar welvaart aan het water, dat haar van een arm visschersgehucht tot een der belangrijkste steden van 't machtige graafschap Vlaanderen maakte; maar toen datzelfde water haar in den steek liet en in 't midden der 17de eeuw reeds de groote scheepvaart op Sluis onmogelijk werd door de toenemende verzanding, miste zij de kracht zelfs om te behouden wat haar uit glorie-rijke dagen was overgebleven. Een vergelijking met een stad als Enkhuizen gaat niet op: toen de Haringstad nauw geboren was, was Sluis reeds een bloeiende stad; heeft Enkhuizen ongeveer 1½ eeuw van verval doorgemaakt, over Sluis zijn meer dan 4 eeuwen van ellende heengegaan. En wat heeft het in dien tijd niet een vijandelijke aanvallen te verduren gehad! De eerste groote slag bracht het beleg in 1492, waarbij een groot gedeelte der stad vernield werd. En toen het na den opstand tegen Spanje grensstad werd, werd het er niet beter op! Het bombardement van 1794 door de Franschen verwoestte veel van het betrekkelijk weinige, dat nog aan ouden tijd herinnerde, o.m. het trotsche kasteel, en tot overmaat van ramp werd de prachtige St. Janskerk in 1811 door brand vernield; de bouwvallen van het kasteel meende men in 1818 te moeten sloopen. Was er niet het oude stad- huis met zijn fieren Vlaamschen belfrood uit het einde der 14de eeuw, welhaast niets zou er meer aan de oude glorie herinneren.

Onherkenbaar is ook de onmiddellijke omgeving der stad veranderd. Vroeger in een waterrijk land gelegen, dat de mogelijkheid toeliet breede strooken gronds te inundeeren en de vesting moeilijk neembaar te maken, is er thans in wijden omtrek nauwelijks meer water te bekennen, dan in enkele in den laatsten tijd gegraven kanalen. Het overblijfsel van den Vliet, een vroeger door de stad loopend watertje,

IN HET HIMALAYA-GEBERGTE.
LANDSCHAP BIJ POO.

Foto C. Steenbergh.

DE TIJDENS DEN WERELDOORLOG DOOR BELGEN UITGEGRAVEN OVERBLIJFSELEN VAN DE WESTPOORT TE SLUIS.

is tot haventje gemaakt, dat uitloopt in het door statige populieren omzoomde, diep tusschen de aangrenzende landen uitgegraven kanaal naar Brugge; dat is, met de resten van de vestinggrachten alles. Het Zwin? Nog geven dijken den opmerksamen beschouwer zijn loop aan, maar de stroom, reeds zoo heerlijk verzand, is in de jaren 1864—'72 geheel ingepolderd. Alleen in Zeeland kan zóó het landschap in den loop der eeuwen van karakter veranderen.

* * *

We willen hier niet aan de verleiding toegeven, om U te spreken over de hoogst belangrijke geschiedenis van dit nu zoo onbelangrijk geworden Sluis, doch slechts wat vertellen van de poorten en wallen van de eens zoo sterke vesting, en het weinige, dat ook daarvan overbleef 1).

Brugge heeft zoo lang mogelijk getracht, een zelfstandigen bloei van Sluis te voorkomen, op de wijze als Delft dat later tegenover Delfshaven zou doen. Het charter van 1295 bepaalde „que cil de le cluse ne feront nulles fortereces ne nulles maisons deffensables”, nog eens in 1367 door die van Brugge verdietscht tot een „dat die van Sluis ne mogen maken geene forteressen, noch geene weerachtige huizen”. In 1324 vinden we intusschen melding gemaakt van „twee torens en de brug in 't water staande, die deffensabel zijn”. En in 1382 gaf de graaf van Vlaanderen, Lodewijk III last, ondanks het charter van Brugge, de stad Sluis te versterken. Deze versterking bestond voornamelijk in paalwerk, smalle vesten, houten poorten met valbruggen, alles aan de landzijde, en was in 1392 voltooid. In 1386 werd een aanvang gemaakt met den bouw van het groote kasteel, waartegenover later, aan de overzijde van het Zwin, de Toren van Bourgondië verrees, en op bevel van Filips den Stoute, die Sluis tot een bolwerk tegen de Engelschen en tot een breidel voor zijn oproerige Vlaamsche onderdanen wilde maken, volgde spoedig daarop de versterking der stad aan de waterzijde. Opmerking verdient dat dit alles, behalve het kasteel dat voor Frankrijk's rekening kwam, door de burgerij van Sluis betaald moest worden. Voortdurend werden daarna de versterkingen verbeterd; de houten poorten werden door steenen poorten vervangen, en de grachten verbreed en verdiept. In 1399 werd met den bouw van de eerste steenen poort aangevangen: de Zuidpoort; in 1425 begon men met de Oostpoort, een machtig bouwwerk, dat uit een viertal kolossale, onderling verbonden torens bestond, en omstreeks 1432 voltooid was. Daarna volgt het „steenen werk ter zeevaart”, de muur langs het Zwin. In 1437 verwoestten de Bruggelingen de oude Westpoort en in 1444 begon men met hier een nieuwe poort te bouwen, waarvoor de steenen gebruikt werden van den toren van IJzendijke, daartoe door hertog Filips den Goede aan de stad geschonken. In Octrooien van dien tijd is sprake van de „beaux et somp-

1) Wij raadpleegden hierbij voor de oudste tijden J. H. van Dale's „Een' blik op de vorming der stad Sluis, en op den aanleg harer vestingwerken van 1382 tot 1587”, voor den tijd der Republiek „De Tegenwoordige Stad der Generaliteitslanden” en voor den tegenwoordigen toestand onze eigen oogen.

tuex ouvrages” van de Westpoort, die dus zeker niet minder monumentaal was dan de Oostpoort. Van een zevental kleinere poorten in den muur langs het Zwin meenen wij hier te kunnen zwijgen. Vermelden wij nog slechts, dat na voltooiing van dit alles een dubbele vestinggracht de stad aan de landzijde omringde.

Vermoedelijk zullen deze poorten in de woelige jaren 1491—'92 heerlijk zijn gesteerd, en 't valt te betwijfelen, of zij tegen het einde der 16de eeuw, toen de Spanjaarden de stad opnieuw versterkten, nog in oude pracht de toegangen tot Sluis afsloten. Zeker is, dat zij hun monumentaal aanzien geheel verloren, toen de stad, na in 1604 door Maurits veroverd te zijn, volgens de regelen der nieuwe vestingbouwkunde werd versterkt, en duchtig versterkt ook. Een gordel van aarden wallen, van dertien vooruitspringende bastions voorzien, omringde nu de stad. In de breede vestinggracht vond men „ravelijnen”, „halve manen” en „couvre faces”. Aan de overzijde van het langs de stad reeds grootendeels verzande Zwin werden dergelijke versterkingen aangelegd.

De groote veranderingen, van een en ander het gevolg, maakten, dat de Zuidpoort de eenige toegangspoort tot de stad aan de landzijde bleef. Aan de waterzijde waren alle oude poorten verdwenen en vervangen door de Keten- en de Waterpoort, die naar de versterkingen aan de overzijde toegang verleenden. Voor hetzelfde doel bleven de Oost- en de Westpoort bewaard. Bewaard in zooverre, dat, evenals bij de Zuidpoort, ter plaatse doorgangen in de wallen bleven, waarbij meer of minder van de muren der middeleeuwsche poorten behouden werden.

Deze doorgangen nu zijn nog thans te zien; die van de Oostpoort hebben wij zelve niet kunnen aanschouwen: het is zeer bezwaarlijk den geheelen vestingwal van Sluis, die in ruimen boog van wel een uur gaans om het ingekrompen stedeke ligt, te bewandelen, want hier en daar is hij met onbarmhartig prikkeldraad afgezet en een leelijke winkelhaak in onze jas heeft ons tot tempering van onzen onderzoekingslust vermaand. Maar wij nemen het aan op gezag van den plattegrond van het huidige Sluis, een zonderlinge plattegrond nochtans, niet alleen omdat hij slechts in groote trekken den loop van straten en wallen aangeeft, maar ook omdat daarop de goed-Nederlandsche benamingen der straten ten behoeve van franskiljonsche Belgen-buren alle zijn verfranscht; zoo is daarop de Smedestraat als Rue Smee, de Meerminnestraat als Rue de la Sirène, de Struisstraat als Rue de l'Omelette aangegeven; de uitgever Ossewaarde (waarom niet Valeur de boeuf?) herstelle bij een herdruk deze dwaasheid!

De Zuidpoort, een steenen doorgang in den wal zonder meer, bevindt zich nabij den weg die naar Aardenburg en Oostburg voert, en is gemakkelijk te zien; het jaartal er op (1781?) minder gemakkelijk te ontcijferen.

De Westpoort ten slotte, is de belangwekkendste, hoezeer zij zich als een bouwval moge vertoonen, omdat men uit deze vrij omvangrijke ruïne, die nog slechts enkele jaren geleden door de te Sluis verblijvende Belgische vluchtelingen is blootgelegd, den indruk krijgt, dat hier nog heele muurstukken en gewelven van de middeleeuwsche poort over zijn, die vermoedelijk in Maurits' tijd onder de nieuwe wallen werden begraven. Prikkelraad heeft ons verhinderd, tot de gewelven af te dalen, maar we gelooven niet, daarmee veel gemist te hebben. In de wandeling noemt men dezen bouwval „de Steenen beer”, vermoedelijk naar den muur, die zich hier aan de poort aan- en de vestinggracht van het Zwin afsloot.

Dan hebben we op onze moeilijke wandeling over den vestingwal nog twee „waterpoorten” ontwaard, waarvan een de verbinding vormde van de vestinggracht met de thans nog tot minder dan een moddersloot geworden „Achterhaven”. Op een in dezen laatsten waterdoorgang gemetselden steen hebben wij het jaartal 1786 meenen te lezen; het zou ook 1486 kunnen zijn maar dat komt ons toch minder waarschijnlijk voor.

Men ziet het: niet veel bleef over van de poorten van de stad, die eenmaal, volgens Filips den Stoute „de principaelste Seepoorte van Vlaenderen” was. Van de machtige verdedigingswerken uit den tijd van Maurits en later is nog het

grootste gedeelte van den hoogen vestingwal met de meeste bolwerken over, en aan de ravelijnen en bastions aan de overzijde der grachten herinnert nog slechts hier en daar een kleine verheffing van den bodem. Toch laat die wijde hooge wal waarop thans vele koeien grazen, niet na, indruk te maken; hij spreekt nog van de bijna onneembare vesting uit vroeger eeuwen, zooals de hooge Stadhuistoren spreekt van den trots en bloei der oude stad, in nog veel langer vervlogen dagen. De overblijfselen van de Westpoort spreken, zij 't in zeer zwakke taal, van *beide* tijdperken. A. L.

HOE DE DIEREN SPREKEN

34) DOOR WILLIAM J. LONG.

Met toestemming van den schrijver vertaald door S. CILIA STOFFEL.

ZOO'N gebeurtenis zou louter toeval geweest zijn, als het maar ééns was voorgevallen; maar het komt herhaaldelijk voor, wordt bijna iets gewoons of kenmerkends, wanneer iemand roerloos staat, als er andere dieren in de buurt zijn. Twee keer is in de groote bosschen de Canadeesche lynx, 1) een suf beest in vergelijking met den otter, me met starende, wilde oogen die niets zagen, voorbijgekomen. En ik ben op mijn hurken in de sneeuw neergedoken op een boomlooze vlakte, terwijl er een kudde rendieren in een lange reeks langs me heen ging, zoo vlak bij, dat ik de spieren kon zien rimpelen, onder hun glanzende huid, en het geklik-klik van hun hoeven hoorde onder 't gaan. Het grootste deel van de kudde merkte me zelfs niet op; de rest wierp onder 't voorbijgaan even een blik in mijn richting; een stond er stil, alsof hij een oogenblik van twijfel had, en ging zonder eenig blijk van herkenning door.

De oogen van vogels zijn in den regel scherper; maar ik ben er nog niet achter, hoeveel of hoe weinig ze zien van wat voor 't menscheijk oog zoo duidelijk is als een kikker op een liggenden boomstam. Een uil heeft uitstekende oogen, die op hun best zijn in het zachte schemerlicht; toch is er eens, toen ik rustig in 't donker zat, een gehoornde uil op een beweging van mijn hoofd afgezwierd, en heeft gestooten, zonder dat hij 't overige van me zag, zou men wel moeten aannemen, want hij schrikt gauw, als er een mensch aankomt. Een andere uil gaf blijk van nog minder onderscheidingsvermogen, want hij zag me heelemaal over 't hoofd, van top tot teen, op een afstand van nog geen meter, en trachtte zijn buit onder mijn voeten uit te halen.

Een kleine hond was me dien dag nageloopt, had zich achteraf gehouden, tot we ver van huis waren; toen vertoonde hij zich op zoo'n guitige manier, alsof hij wel wist, dat ik 't hart niet hebben zou om hem op die eenzame plaats vast te leggen, zooals hij verdiende. Den heelen dag was hij allerdruchtigst, lawaaiig, was zoo hinderlijk mogelijk; op elk rustig plekje verstoorde hij een wespennest, joeg hij herten weg onder vroolijk getier, zwom naar het vlot toe, waarop ik met vliegen aan 't vissen was, sprong 't water in om verward te raken in mijn schepnet, toen ik het uitstak naar een groote forel — gaf op allerlei manieren te kennen, dat het zijn taak was om op me te passen ofschoon 't mijn hond niet was.

Laat in den middag, toen ik op weg naar huis zat uit te rusten, trok de hond er in zijn eentje op uit, op zoek naar meer kattekwaad, zooals zijn rasgenooten allemaal. Weldra klonk er een gejang, een haastige drukte; even zwierden breede wieken neer, en daar kwam de woelwater vliegensvlug weer aan, met oogen, die zeiden: „Kijk eens naar dat ding, dat 'k je meegebracht heb!” en zijn ooren flapperden als een paar vleugels om hem voort te helpen. Boven hem zweefde een groote gestreepte uil, onverbiddelijk als het noodlot, stootte, miste, steeg op, suisde weer neer en streek met zijn vleugels langs me heen, toen hij om mijn hoofd zwierde. Tusschen mijn hielen en den omgevallen boom, waar ik op zat, drukte mijn beschermer zich zorgvuldig in; de uil zeilde met een kwaadaardig geknap van zijn bek naar boven in een naaldboom en maakte zich onzichtbaar. Even

later kwam de hond weer *voorden dag* en was uit alle macht met zijn staart aan 't *kwispelen over* 't avontuur, toen de uil op geruischlooze *wieken schuin* naar beneden daalde en een dubbel stel *nagels in hem sloeg*. Ik kwam toen tusschenbeide door op te *staan*; en daar zag de uil me, voor den eersten keer, geloof ik, *als iets anders* dan een boomstomp en verdween haastig in de *sparrenbosschen*.

Haviken hebben ook *wonderbaarlijke* oogen voor alles wat beweegt; maar ik begon *aan de hoedanigheid* van hun gezicht te twijfelen, toen ik op een *dag een hert* bespiedde, en een roodgeschouderde havik zoo *dicht bij me* neer kwam strijken, dat ik een hand uitstak *en hem ving*.

Op een anderen middag *trof ik* een zwartkop-havik 2) den scherpzichtigste van *alle valk*vogels, die juist een hazelhoen gedood had in den *houtweg*, dien ik volgde. Hij schoot weg, toen ik om een bocht *kwam*; maar in de overtuiging dat hij wel gauw terug zou *komen* — *want* 't is een stouteroover, een die aanhoudt — *liep ik met haastige* stappen het bosch in, alsof ik wegging. Toen *baande ik me* behoedzaam een pad naar den weg terug door *een boschje* en wachtte diep in de schaduw op een *omgevalen boom*, een vijftig meters onder den wind van de plek, *waar het hazelhoen* onaangeroerd lag. Gelukkig had ik een *geweer*, een zuiver mikkende kleine buks, dikwijls meegenomen *als middel* tegen „ontuig”, en ik was van plan den *zwartkop-havik bij* de eerste gelegenheid te schieten. Hij is de *viking onder de* vogels en als zoodanig heeft hij iets *romantisch voor onze* belangstelling; maar waar hij ook verschijnt, is *hij een ware* plaag, de grootste verdeler van alle hongerige *horden*, die uit het Noorden komen afzakken om verwoesting *aan te richten* onder ons wild.

Een heele poos zweefde *de havik rond*, zwierde op onvermoeide wieken hoog *boven de boomen*; maar ofschoon ik me stil genoeg hield om elk *dier in 't wild* te misleiden, hield hij zich behoedzaam op een *afstand*. Eens verdween hij en bleef zoolang weg, dat ik begon *te denken*, dat hij dat geduldspelletje moe was, toen ik een *wilden kreet* hoorde en hem weer boven den weg zag kringen. Zijn *afwezigheid* werd een poosje later opgehelderd, toen hij op *een door den* bliksem getroffen spar ging zitten, ver buiten 't *bereik*, waar hij wel een kwartier of twintig minuten bleef *spieden*, terwijl zijn eenige beweging af en toe in een draaien *van zijn kóp* bestond. Dat hij honger had en zijn zinnen er op *gezet had zijn* eigendom te hebben, was duidelijk genoeg; het *raadselachtige* was, waarom hij niet kwam om dat te halen, *want het leek* hoogst onwaarschijnlijk dat hij een roerlooze *gestalte op zoo'n* afstand zou opmerken. Ik geloof nu, dat hij *hoog boven mijn* hoofd zeilde, toen ik het pad weer opkwam; *dat hij al dien* tijd wist waar ik zat, niet omdat hij me op den *boomstam* zag, maar omdat hij me niet had zien weggaan. *Vóór zonsondergang* vloog hij weg in 'de richting van den *berg*, om *vroeg* op stok te gaan met al zijn soortgenooten.

Het ochtendkrieken *vond me terug* op het oude pad, zoowel om die zaak van 't *gezicht op de proef* te stellen, als om den

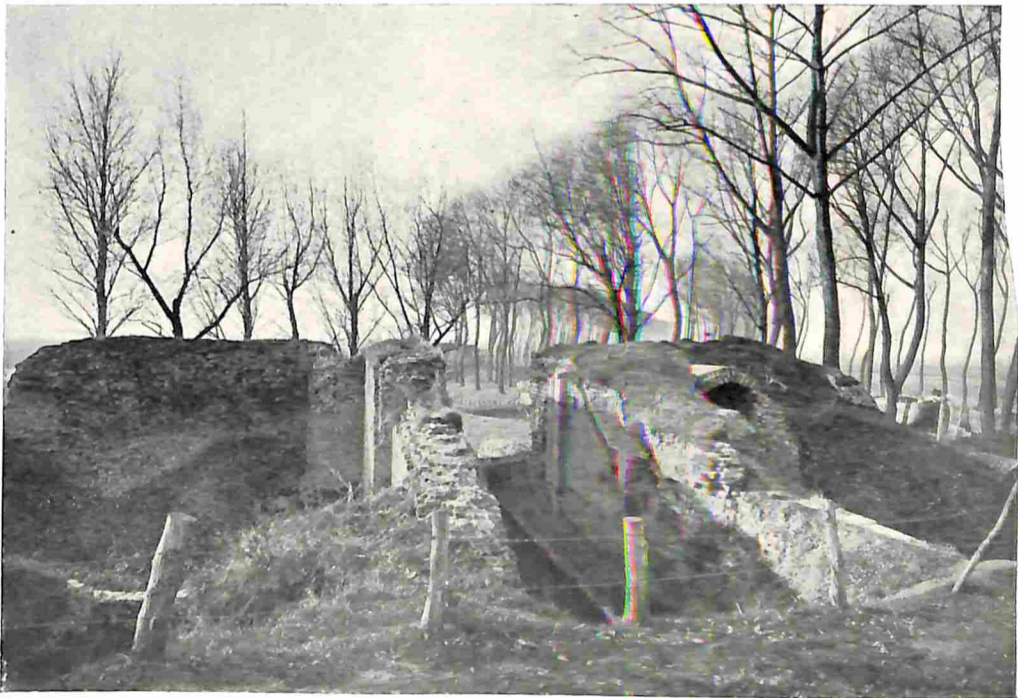

Foto C. Steenbergh

DE WESTPOORT TE SLUIS.

wild-verdelger af te maken. Uit voorzorg had ik van kleeren verwisseld, en veranderde nu van plaats, vermeed den boomstam, omdat de waakzame vogel er stellig naar zou gaan kijken, eer hij neerstreek. Mijn hinderlaag was een verwerde boomstomp naast het pad, waar ik tegenaan zat op een mostapijt, zonder me ook maar eenigszins te dekken. Op korten afstand lag het hazelhoen, zielig verformfaaid, juist zooals het ineengezonken was onder den greep van den havik.

Ik bracht een half uur of langer rustig door. Een prachtige mannetjes-patrijs³⁾ kuierde de open ruimte in, zag me, toen ik hem toeknikte, en trok langzaam af, met dien sierlijken, wiegenden gang, dien een hazelhoen aanneemt, als hij heel voldaan over zich zelf is. Toen, bij 't opgaan van de zon, kwam er een snel voortglijdende schaduw, wiekgeruisch; de havik zwierde voor me het pad af en streek neer naast zijn buit. 't Was een mooie roover in volwassen vederdos; zijn grijze borst was met schimmelige lijnen geteekend, terwijl zijn rug mistig blauw was, alsof hij in het noorden, waar hij thuis hoort, den glans van den hemel boven en van de grauwe wateren beneden zijn vlucht had opgevangen. Zijn opgevouwen wieken stonden, evenals die van een adelaar, vierkant van zijn schouders af en gaven den indruk van kracht. Er was iets edels in zijn houding, in zijn uitdagend oog, in het naar voren steken van zijn fellen kop; maar de betoovering was verbroken bij den eersten stap. Hij bewoog zich onbeholpen, ongaarne leek het wel; toen hij op den grond kwam, waren zijn groote, gekromde klauwen hem een belemmering bij 't neerzetten van zijn pooten.

Dezen keer lag er, in plaats van een buks, een mooi glad-loopsch geweer over mijn knieën. Den havik had ik, al stond hij rustig, al schoot hij in snelle vlucht op, en daar ik nu wel zeker van hem was, keek ik een poosje toe, me afvragend of hij zijn buit met zijn klauwen zou openscheuren, zooals sommige uilen doen, of met zijn krommen snavel aan stukken rijten. Een tijdje deed hij geen van beide, maar stond heerlijk fier boven zijn buit. Een keer draaide hij zijn kop naar links en naar rechts, heelemaal over den schouder, terwijl hij zijn doordringenden blik over me liet glijden, maar zag niets ongewoons. Daarop greep hij zijn buit in een poot en sloeg zijn snavel in de borst, dat de veeren rondvlogen, terwijl hij het teere vleesch openlegde. Toen ik merkte dat ik zwak werd, sentimenteel bij de gedachte dat het zijn laatsten maaltijd was, het laatste wat hij van de vrijheid en het leven in 't wild genoot, bracht ik mij het hazelhoen te binnen en stond rustig op. Ofschoon druk bezig met zijn smulpartij, merkte hij het, toen 'k me nog nauwelijks bewogen had; ik zie nog de fonkeling in zijn wilde oogen, waarmee hij de lucht insprong.

'k Dacht dat hij geen kwaad meer kon, toen hij op zijn rug lag, met een uitgestreken vleugel tusschen de veeren van zijn slachtoffer; maar hij greep bliksemsnel toe, toen ik argeloos mijn hand naar hem uitstak. „Daar, dat is voor jou! en dat! en denk eens aan me!” zei hij, terwijl hij met verwonderlijke kracht zijn klauwen uitsloeg, een kracht, die zijn buit bij den eersten greep doodt of verlamt. Vier van zijn naaldscherpe nagels drongen tot op het been door en de andere waren een eind in het vleesch van mijn arm begraven. De oude viking was al een poosje bij zijn voorvaderen, eer ik hem losgewerkt had.

Wat het zintuig van den reuk betreft, waar de meeste dieren op afgaan voor nauwkeurige inlichtingen, ik heb talloze proeven genomen met herten, elanden, beren en andere dieren, om te weten te komen van hoe ver ze een mensch kunnen ruiken en in welke verhouding hun vermogens onderling staan. Er is geen beslist antwoord op deze vraag, zooveel moeite

geven de verschillende toestanden, waarmee men bij de waarneming rekening moet houden; maar ge beleeft er tenminste altijd eenige verrassingen mee. Ge zult bijvoorbeeld merken, dat de dieren bij een storm meer in de war zijn dan bij windstilte, of dat ge er in een vliedenden wind even gemakkelijk van den eenen als van den anderen kant bij kunt komen. Zoo'n wind golft en wielt geweldig, springt van elken heuvel of kaap of kust op zoo'n grillige wijze terug, dat de dieren de herkomst van een gevaar niet kunnen bepalen, wanneer ze er luchtig iets van opsnuiven. Dit is ongetwijfeld de oorzaak, dat al het wild ongewoon schuw is op een winderigen dag: de voortdurende beweging van de bladeren of dansende takken brengt verwarring voor hun oogen en de boschgeuren zijn zoo onderbroken door tegenstroomingen, dat ze niet tot hun oorsprong kunnen worden teruggebracht. Zoo is 't op een bluissterigen dag meer dan eens gebeurd dat een hert, wanneer het lucht van me had opgevangen die terugstroomde, bliksemsnel zich omkeerde en recht op me aanstootte, zoodat het een oogenblik den indruk maakte alsof hij een aanval deed.

Als er een stage maar geen sterke wind hun kant uitwaait, heb ik herten onrustig zien worden wanneer ik nog een kwart mijl uit de buurt was; dit was op een meer, waar niets bries of geur verstoren kon. In de verbrande gebieden en op open vlakten heb ik beren en rendieren hun kop in de hoogte zien gooien en wegrennen terwijl ik zelfs nog verder af was. Met een lichte bries is de afstand veel korter, wisselt van vijf en veertig tot nog geen tweehonderd meters, naar gelang van het vochtgehalte der lucht. Op dagen dat 't heel stil is of heel droog, of wanneer de lucht vol rook is van een boschbrand (dit laatste veroorzaakt gauw ontsteking van alle gevoelige reukorganen), zijn de dieren weer in de war, en gaan minder op hun neus dan op oogen of ooren af.

Nog iets verrassends is, dat het vermogen van een dier om ons door zijn reukzin te bemerken, voor het grootste gedeelte door onze eigen bedrijvigheid of lichamelijke gesteldheid beheerscht wordt. Als iemand dus geducht zweet of zich snel voortbeweegt, is zijn geur sterker en verspreidt zich veel verder, dan wanneer hij rondsloentert. Maar als iemand volmaakt rustig zit, een zindelijk mensch vooral, kan geen dier hem verder dan op een paar voet afstands merken, geloof ik, en wel doordat een mensch in rust als een rustende vogel of een ander rustend dier is, want hij geeft heel weinig lichaamsgeur af; deze blijft dicht om hem heen op den grond, in plaats van op de luchtstroomingen weg te drijven. Zelfs als de boomen zwiepen in een storm, is er weinig beweging op den grond, tenminste niet in de bosschen, en hoe dichter wij ons bij moeder Aarde houden, des te minder kans is er, dat eenig dier ons zal ruiken.

(Wordt vervolgd).

Foto C. Steenbergh.
GEVEL AAN DE NIEUW-
STRAAT TE DORDRECHT.

- 1) *Butineo Lineatus*.
- 2) *Astar Atricapillus*.
- 3) De Amerikaansche: *Bonasia Umbellus* het gekraagde hazelhoen.

Ontvangen boeken.

Van den uitgever J. M. Meulenhoff ontvingen wij een nieuw deeltje van de onder leiding van D. J. van der Ven staande reeks „Ons Mooie Nederland”: Het Gooi, door J. D. C. van Dokkum. Met 57 afbeeldingen naar photographische opnamen van H. van Winkoop, R. H. Hering, J. de Grijns, G. J. Bethe e. a.

Dezelfde uitgever zond ons: „De Vader”, Drama door August Strindberg. Uit het Zweedsch door R. ter Laan.